

»Agitat

huckaju na borbu protiv Talijana prikazujući Talijane kao građanovlasnike i iskorištavaoce radnika... Radnici i seljaci slavenski naseljuju našu zemlju...»
Giacomo Venezian pjesniku Carducci-u, 1888 god.

ISTRA

»...mi imamo na našoj strani prednost dosadanjeg posjeda, a naši neprijatelji imaju odlučnost i borbenost koja je uvijek mnogo veća kada se napada, nego kada se brani...»
Iz istog pisma.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

GIOSUE CARDUCCI I JULIJSKA KRAJINA

I veliki talijanski pjesnik, auktor »Himne Sotonie«, sudjelovao je koncem stoljeća u irendentističkom pokretu Talijana pod Austrijom. On je čak bio angažiran i direktno u borbi protiv našega naroda, jer je on bio službeni pokretač društva »Dante Alighieri«, društva kojemu je bio cilj da osnivanjem talijanskih škola u našim selima italijanizira našu djecu. Od »Pro Patria« i »Dante Alighieri« preko »Lega Nazionale« do današnje dinastičke »Italia Redenta« s vojvodkinjom D'Aosta na čelu, imamo jedan neprekidan niz smišljenih i dobro organizovanih napada na nacionalnost našega naroda u današnjoj Julijskoj Krajini.

Da je Giosue Carducci uzeo učešća u toj borbi nije ni čudo, ali je ipak vrijedno da se to zabilježi i da se promotre razni utjecaji koji su djelovali na pjesnika i na tadašnju službenu Italiju da onako aktivno (i uspješno) zahvati u borbu između slavenskih seljaka i tek stvarajućeg slavenskog malograđanstva s jedne strane i talijanskog malograđanstva, veleposjednika i buržoazije s druge strane.

Ovih dana je u bolonjskom »Resto del Carlino« objavio poslanik Felicioni prelsjednik »Dante Alighieri«, pismo koje je tršćanski irendentista Giacomo Venezian pisao 1888 pjesniku Giosui Carducci-u. To pismo su prenijeli i tršćanski listovi — »Piccolo« i »Popolo« — i popratili su ga komentarima. Pismo je pisao Venezian malo dana iza drugog kongresa društva »Pro Patria« u Trstu i u njemu moli Carducci-a da stane na čelo pokreta za osnivanje jednog društva, koje bi, potpomognuto od talijanske vlade, imalo za cilj da radi na »očuvanju i proširivanju talijanstva Julijske Krajine«. Radi ilustracije ideja tadašnjih Talijana (a i sadanjih) o karakteru našeg preporeda u Julijskoj Krajini, citiramo par stavaka iz tog pisma. Giacomo Venezian piše, 21. novembra 1888, Carducci-u:

»Demonstracije (Talijana u Trstu) prigodom kongresa »Pro Patria« bile su impozantne i politički značajne. Ali to ne smije da nas vara i da nam skriva pravo stanje stvari... Čim više Talijani vide, tim više Slaveni i Nijemci rade. Vojška agitatora, ozbiljnih, kompaktnih, discipliniranih i dobro oboružanih svime što je potrebno za pobjedu, silaze s onkraj Alpa da osvoje našu pokrajinu. Dolaze iz središta njemačkog i iz središta slavenskog pokreta: iz Berlina, Beča, Ljubljane, Zagreba. Sakupljaju u podružnicama Schulvereina, Družbe sv. Cirila i Metoda. Naše sloge, knjige, listove, revije i novac, novac, novac. Osnivaju škole i uspjevaju da u njih privabe djecu nagradama i potporama, osnivaju knjižnice, šire u velikoj mjeri publikacije koje mogu da posiju neprijateljstvo protiv Talijana i da probude i store u raznolikim plemenima slavenskim narodnu svijest, u plemenima koja do pred par godina nisu ni znala za nacionalnu solidarnost i koja bi se bila malo po malo i drage volje slila sa talijanskom većinom. Polako i na razne načine znadu da probude raznolike sloyere i skupine na koje se taj narod raspada. Svećenstvo propovijeda i izazivlje mržnju protiv Talijana iz ispovjedaonice i sa propovijedaonice, jer da su Talijani nevjernici i bezbožnici.

Agitatori među seoskim pukom (plebi rurali) huckaju na borbu protiv Talijana, prikazujući Talijane kao građanovlasnike i iskorištavaoce radnika — — — Radnici i seljaci slavenski naseljuju našu zemlju i na njoj se utvrđuju, dok su talijanski seljaci i radnici (tj. oni iz Italije) prisiljeni da idu preko mora u potragu za korom kruha — — — U toj strašnoj borbi, u kojoj se vodi borba za nešto što je i iznad slobode, za nacionalni opstanak, mi imamo na našoj strani prednost dosadanjeg posjeda, a naši neprijatelji imaju odlučnost i borbenost koja je uvijek mnogo veća kada se napada nego kada se brani...»

To su glavne misli iz toga pisma. Ako nadodamo još i to da Venezian ističe kako Nijemci nisu toliko opasni, »jer ko sije Nijemce žanje u našim krajevima Talijane, dok se za Slavene to ne može kazati«, i ako kažemo da se u tom pismu govori kako u Istri rađe uporedo »austrijski fiorini i ruski rublji« da bi se čim prije istislo Talijane, kazali smo glavne misli iz tog pisma.

Ta shvaćanja su još i danas osnovica sve literature i svih borba protiv našega naroda u Julijskoj Krajini. Nije, rekli smo, ni čudo da je Carducci i tadašnja Italija uložila sve sile kako bi radila po intencijama i željama tadašnjih Talijana Julijske Krajine. Talijansko građanstvo je baš tada stvaralo libe-

NAPAD NA TRŽAŠKEGA ŠKOFA FOGARJA

V KOPRU SO FAŠISTI POSK USILI DEJANSKO NAPASTI ŠKOFA FOGARJA

KRI V CERKVI

Trst, julija 1935.

V nedjeljo, 23. junija, se je vršila birmu v Kopru. Koprška škofija je združena s tržaško v eno enotno škofijo, ki jo upravlja sedaj italijanski škof Fogar.

Spor, ki je nastal lani med škofom Fogarjem in vodstvom fašistične stranke, je zadobil tedaj oštro obliko, da je šel glas o njem preko meje škofije in celo Italije. Spor se danes ni poravnal, dasi vsaj v Trstu ni v zadnjem času več prišlo do nobenega javnega incidenta. Fašistične in civilne oblasti naravnost ignorirajo škofa, tako da se pojavlja celo pri javnih spjemih in manifestacijah, kjer bi moral biti prisoten, vedno kot nepovabljen gost. Ukaz za to premirje proti škofu so očitno izdale politične oblasti v Trstu. Koper pa spada pod puljsko prefekturo. Radi tega so smatrali koprski fašisti za potrebno, da o priliki bir-

me dajo duška svojemu sovraštvu do škofa Fogarja.

KO SE JE PRIPELJAL ŠKOF Z AVTOMOBILOM V KOPER, JE STOPIL PRED AVTO VODJA BALILSKE ORGANIZACIJE V KOPRU IN JE HOTEL S SILO PREPREČITI, DA BI SE USTAVIL V KOPRU IN GA PRISILITI, DA SE VRNE ZOPET V TRST.

Škof pa je energično izjavil, da on hoče in mora izvršiti svojo dolžnost kot dušni pastir, pa naj ga pri tem tudi ubijejo. Resnično bi že tedaj osebno napadli škofa, ako ne bi posegli vmes karabinjerji in z revolverjem v roki odgnali nasilne fašiste.

Demonstracije proti škofu so se ponovile, ko je škof v procesiji bil na poti iz semenišča v cerkev.

TUDI TOKRAT SO MORALI NASTOPITI Z VSO ENERGIJO KARABINJERJI, DA NISO FAŠISTI DEJANSKO NASKOČILI ŠKOFA.

Značilno je, da so pri tem fašisti vlikali predvsem proti Slovanom in proti Jugoslaviji.

Ko je vstopil škof v cerkev, so ga prisotni verniki, posebno ženske burno pozdravili. Med njimi pa so bili očitno po določenem načrtu pomešani fašisti, ki so radi tega začeli reagirati proti temu.

POZABILI SO CELO, DA SO V BOŽJI HIŠI IN SO NA NAJSUROVEJŠI NAČIN NAPADLI PRISOTNE ŽENSKES IN JIH PRETEPLI DO KRVIL.

Sam škof že ni več vedel, kaj bi storil. Končno se je varnostnim organom posrečilo napraviti red v cerkvi in škof je lahko podelil sv. birmo.

PAPINOM LEGATU KARDINALU HLONDLU PREDANA JE SPOMENICA O STANJU JUGOSLAVENA POD ITALIJOM

Kardinal Hlondl

Naši su čitatelji iz dnevnih novina pratili veliki euharistijski kongres, koji se je

održao prošlih dana u Ljubljani. Bila je to velika vjerska manifestacija, u kojoj je učestvovalo oko 150 hiljada ljudi iz Slovenije i ostalih krajeva Jugoslavije. Na kongresu su prisustvovali svi biskupi Jugoslavije, a značaj je kongresa bio potcrtan time, što je na njemu prisustvovao kao predstavnik Sv. Oca Pape poljski kardinal Hlondl, koji je bio počašćen od jugoslavenskih državnih vlasti svim počastima, koje mu pripadaju kao predstavniku Sv. Oca Pape. On je na kongresu bio najviša čast i priredjene su mu manifestacije poštovanja.

Za nas je taj kongres od naročite važnosti i zato, jer je tim povodom još jednom došla do izražaja jedna anomalija, a ta je, da je jedan veliki dio jugoslavenskog naroda otičepljen od svoje matice, da mu nije moguće prisustvovati niti ovakvim čisto vjerskim manifestacijama svog matičnog naroda. To su morali opaziti svi, koji su kongresu prisustvovali, a o tome je morao da razmišlja i kardinal legat. Ono što je mogao lako da opazi visoki predstavnik Papin, bilo je međutim još i naglašeno jednom spomenicom.

Spomenicu je kardinal Hlondl primio od jedne delegacije narodnoobrambenih dru-

štava. Ta mu je spomenica predana prilikom svečane recepcije. Delegacija raznih narodnoobrambenih društava bila je primljena od kardinala Hlondla i oni su mu predali spomenicu na slovenskom i francuskom jeziku. U njoj je riječ o svemu onome, što se događaja našim sunarodnjacima u Julijskoj Krajini na vjerskom polju.

Na koncu moli kardinala legata, da to iznese pred Svetog Oca Papu i da ga u ime jugoslavenskih vjernika moli neka dignie vlas za duše naše braće i za pravdu.

Povodom predaje te spomenice u ime delegacije je govorio bivši ministar dr. Fran Novak, te ga je zamolio još i posebno, da pokuša izvoštiti našim sunarodnjacima sve one pravice, koje im po božjim i ljudskim zakonima pripadaju.

Spomenica je potpisana od ljubljanskog centralnog odbora Branibora, Družbe sv. Cirila i Metoda, Kluba Koroških Slovenaca, Narodne odbrane Ljubljana, Manjinskog Instituta, »Tabora«, »Sočes«, Akademika iz Trsta, Gorice i Istre, Akademskog Starešinstva, zagrebačkog društva »Istra«, akademске podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda u Ljubljani itd.

JEDNA REZOLUCIJA EUHARISTIJSKOG KONGRESA ZA JUGOSLAVENE POD ITALIJOM

U vezi s teškim položajem slavenske manjine u granicama Italije na euharistijskom kongresu je održano jedno specijalno predavanje. Provincijal Gvido Ranta je u otkjeku za katoličku inteligenciju čitao svoj referat, u kojem sa čisto vjerskog stajališta pobija onu politiku, koju fašizam provodi u Julijskoj Krajini protiv Jugoslavena. On pobija takvu politiku nauča-

vanjem Kristovim i osnovnim načelima crkve. Na koncu bila prihvaćena razolucija koja glasi (na slovenskom jeziku):

»Evhariistični kongres goreče želi in molli, da naj bi vsi katoliški narodi in vse države zemlje kot član mističnega telesa Kristusovega živeli med seboj v ljubezni, miru in slogi ter tako predstavljali vedno bolj šireče in utrjajče se edino kraljevstvo

božje. Zlasti pa naj bi katoliški narodi in države, ki imajo v svojih mejah državljane drugega, po veri katoliškega naroda, gojili do tega naroda odnošaje, kakor se za katoličane. ki so vsi člani ene in iste Cerkve in se hranijo od enega in istega Telesa in Krvi Gospodove, edino spodobi: da spoštujejo njihove od Boga jim dane naravne pravice, predvsem na področju verskega in cerkvenega življenja. Zato jugoslovanski evharistični kongres zelo obžaluje in obsoja, da se v tem oziru godi katoliškemu narodu od drugega krivica, ker se s tem rušijo temelji katoliške ednosti in evharistične ljubezni.

ralnu, antiklerikalnu i ekspanzionističku Italiju. Sjeverna Italija je već tada bila stvorila od Južne Italije koloniju u ekonomskom pogledu, (kao što to prikazuje Ignazio Silone), i industrijski napredak Sjeverne Italije je bio u punom razvitku. Talijansko građanstvo i veleposjed, koji su vladali neograničeno nad talijanskom masom seoskih kolona i napolitara i sitnih seljaka na selu i još neorganizovanim radništvom u industrijskim centrima, imalo je, logično, simpatija za talijansko građanstvo i veleposjed pod tadanjom Austrijom. To građanstvo, a naročito veleposjed u Istri i Goričkoj, preživljavalo je tada krizu. Staljetne ekonomske osnove su bile poljuljane, nešto radi propasti mornarice na jedra, a naročito radi ekonomskog emancipovanja slavenskih seljaka. Selo je postajalo i nacionalno svijesnim, pa je ta ekonomska emancipacija udružena sa nacionalnom svijesću davala malo po malo i nacionalno našu građansku klasu. Ta naša građanska klasa nerazdvojena još od ogromne mase ekonomski nezavisnog sela, bila je borbeno, zdrava. Selo, vodeno od tog građanstva u zamelku, jurilo je neodoljivo na tradicionalne ekonomske pozicije Talijana. Pozicije Talijana su bile poljuljane; Talijani-građani su bili u manjini, a ne u većini kao što to Venezian kaže, a jedini način da se te pozicije održe bio je naslon na tadanju vladajuću

Italiju — na ljude istog socijalnog položaja i iste rase. Tadanji vladajući krugovi u Italiji, opijeni uspjelom borhom za ujedinjenje i svjetskom ekonomskom konjunktrom koja je dozvoljavala najveći polet gradjanstva, prihvatili su, logično, priliku da rade i na osvojenju Istre, Trsta i Goričke. Duh tobožnjeg rimljanstva u današnjim Talijanima bio je već tada razvijen, pa je razumljivo da je Giosue Carducci, bard te Italije, paganista i propovjednik rimskokatolijske snage, stupio na čelo akcije za borbu protiv te »seljačke pučine« (plebi rurali) u Julijskoj Krajini. Da ti seljaci, koji su se oslobađali ekonomski i nacionalno od Talijana, i nisu bili Slaveni, već Talijani, i tada bi bilo građanstvo i veleposjed Julijske Krajine stupilo u borbu protiv njih. Možda tada nebi bili talijanske gornje sloyere uza se u tolikoj mjeri, a da o narodu ne govorimo, (jer talijanske mase imaju oduvijek toliko posla oko borbe za življenje, da im ne ostaje vremena da se bave irendentističkim pokretima), ali bi se ipak bili očajno borili za svoje pozicije.

Uza sve to ne bi bili uspjeli. Jer ni agitatori »s onkraj Alpa«, ni »ruski rublji sa fiorinimaz«, nisu imali u tom udjela. Narod se ekonomski oslobađao, a to oslobađanje je bilo uvjetovano tadanjim stanjem u svijetu, ekonomskom transformacijom Austrije, a naročito našeg Primorja (gubitak Vene-

cije, procvat Trsta, podizanje Pule na glavnu pomorsku ratnu bazu itd.). Iz Zagreba i Ljubljane su nacionalne ideje probudile narod i nacionalno, pa je ta borba bila tim uspješnija što su nacionalni i ekonomski interesi bili identični. Da je rat došao desetak godina kasnije pisenje o »Dante Alighieri« i Carducci-u spadalo bi u historiju, a ne u aktuelne političke događaje.

Međutim je to pisanje danas i te kako aktuelno. To se najbolje vidi, na primjer, iz tršćanskog »Piccola«, koji piše o Carducci-u, Venezianu i »Dante Alighieri«, jer odmah od tog članka donosi dug popis doprinosa za društvo »Italia Redenta«. Na jednom mjestu tog popisa piše:

»Komitet »Italia Redente« u Bengasi (Otrenta u Africi) sakupio je za talijanstvo Alpa i Krasa 13.000 lira, a i u Asmari, u Eritreji, djeluje jedan komitet »Italia Redente«, koji je za odgoj djece sa sjevernih i istočnih granica domovine sakupio 10.000 lira.«

Eto to je aktuelnost — to sakupljanje novaca u Africi za odnarođivanje naše djece u Julijskoj Krajini — a to je, u velikoj mjeri, posljedica rada »Dante Alighieri« sa Giosuom Carducciem na čelu, i sličnih društava, kojih je nastavljač, i to mnogo opasniji, današnja »Italia Redenta« sa vojvodkinjom D'Aosta na čelu.

Tone Peruško.

JUGOSLAVENSKO-TALIJANSKI ODNOSI

TRGOVAČKA STRANA TIH ODNOSA

Jugoslavensko-talijanska trgovina ima znatnog utjecaja na odnos između Italije i Jugoslavije. Naše će čitatelje interesovati kakve prilike vladaju u ovom momentu na tom polju, pa zato donosimo neke informacije, koje mora svako, ko se interesuje jugoslavensko-talijanskim odnosom, voditi u evidenciji.

Stojimo pred talijansko-jugoslavenskim trgovačkim pregovorima. Ali je talijanska vlada zamolila jugoslavensku vladu da se ponovno odgode trgovački pregovori, koji su imali započeti sredinom lipnja o. g., obaveštavajući ujedno da će produljiti do kraja jula privremeni trgovački režim prema Jugoslaviji.

Stalno odgađanje pregovora između Jugoslavije i Italije za zaključenje novog trgovačkog ugovora teško pogodja jugoslavenski izvoz u Italiju. Odgovor ovih pregovora uslijedila je po želji talijanske vlade, koja je obavijestila sklopljenjem ugovora sa drugim državama.

Pod našeg izvoza u Italiju u ovoj godini već su konstatirali i jugoslavenska službena mjesta. Tako zavod za promicanje vanjske trgovine pri ministarstvu trgovine i industrije u svom »Glasniku« br. 26. od 28. juna o. g. donosi informativni pregled talijanske trgovinske politike, u kome se otvoreno priznaje da je naš izvoz u Italiju u prva tri mjeseca o. g. znatnije pao.

Jugoslavenska štampa već duže vremena analizuje dosadanje trgovinske odnose između Jugoslavije i Italije, te bez razlike iznosi fakat, da je usprkos aktivni jugoslavenske trgovačke bilance prema Italiji, još uvijek susjedna zemlja bolje prolazila, jer je imala krupnu stavku u svoju korist u plaćenoj bilanci.

Italija je u Jugoslaviji angažovana u bankarstvu i ponajviše u industriji, a osim toga imade dosta jaku stavku i u prometu stranaca, jer redovno postoji dosta jak odлив jugoslavenskih turista u susjednu zemlju, dočim iz Italije turisti u Jugoslaviju skoro uopće ne dolaze.

Prošlogodišnji jugoslavenski izvoz u Italiju iznosio je 797.577.784 dinara, a uvoz 555.044.863 dinara. Prema tome je jugoslavenska trgovačka bilanca bila lani prema Italiji aktivna sa preko 242 milijuna dinara.

U posljednje vrijeme Italija se trudi da postigne ravnotežu svoje trgovačke bilance prema svima državama, tako imadeo nedavni primjer sa Čehoslovačkom itd., međutim ovo nastojanje u odnosu prema Jugoslaviji nema osnovu s obzirom na veliku aktivnu stavku Italije u plaćenoj bilanci sa Jugoslavijom.

Italija prvenstveno od Jugoslavije povlači drvene i stočarske, a malo agrarne proizvode. Promotrimo li jugoslavenski izvoz u Italiju ove godine, pa ga usporedimo sa prošlom godinom, vidimo, da je ove godine jugoslavenski izvoz drveta u Italiju osjetljivo nazadovao uslijed vezanja jugoslavenskog drveta na specijalne uvozne dozvole, koje se nota bene dosta teško dobivaju, a na njih se mora čestito i mjesecima čekati. Prethodjeći trgovački pregovori sa Italijom u prvome redu su od interesa za jugoslavensku drvenu industriju, koja je ove godine od strane Italije najteže pogodjena. Prema sadašnjem stanju odvijanje poslova ide vrlo teško i sa stalnim zapinjama, te je uklonjena poslovna stalnost, koja se mora fiksirati u novome ugovoru. Posljednji poslovi za Somaliju i Eritreju su iznimne naravi, te nemaju ni u kojem slučaju trajan karakter, pa prema tome i ne dolaze u obzir kao protuargumenti za talijanske strane. Jugoslavenskoj drvenoj industriji može da konvenira samo trajnost poslovnih odnosa, fiksirana u samome prethodjećem ugovoru. Drugim riječima za Jugoslaviju je najvažnije, da se ne prijeti uvoz njezine drvene robe u Italiju.

Nadalje, osim drveta, najveći dio jugoslavenskog cjelokupnog izvoza stoke i stočnih proizvoda ide u Italiju. Međutim činjenice govore, da će ove godine, ostane li dosadanje stanje, izvoz stoke i stočnih proizvoda u Italiju znatno podbaciti. Prema vrijednosti cio izvoz stoke preko Rijeke, prema podacima jugoslavenskih državnih željeznica u maju ove godine pao je prema istome mjesecu prošle godine za 46,4 posto. Izvoz stoke u Italiju rapidno pada poslije talijanskih ograničenja uvoza od 16 februara 1935.

Slično je i sa izvozom stočnih proizvoda. Uza sve to čuju se glasovi u talijanskoj štampi, da se sprema smanjenje jugoslavenskog dosadašnjega kontingenta goveda.

Za jugoslavensko Primorje je od velike važnosti izvoz ribe u Italiju. Kontingenti ribe određeni za prvu polovicu ove godine su upravo pretjerano mali, a još povrh toga je sav uvoz ribe u Italiju skoncentrisan u rukama jedne talijanske privilegovane grupe, koja diktira jugoslavenskim ribarima pretjerano niske cijene, a da tu istu skoro zabadava dobivenu ribu prodaju u Italiji, na štetu njihovih konzumatna, uz danas nepojmljivo visoku zaradu. Jugoslavenski ribarski krugovi očekuju od naše delegacije, da će znati obraniti njihove interese u prvome redu time, da se znatno povećaju kontingenti ribe.

Interesantno je pisanje lista »Ital-Jug«, časopisa za privedu i trgovinu, koji izlazi na našem i talijanskom jeziku u Milanu. U broju za juni list donosi nekoliko općih razmatranja o talijansko-jugoslavenskim trgovačkim odnosima povodom predstojećih trgovačkih pregovora, pa kaže:

NOVA ŽRTEV FAŠISTIČNEGA NASILJA

GORIŠKA POLICIJA PRETEPLA NEKEGA FANTA IZ DORNBERGA, DA JE NA POSLEDICAH UMRL

Gorica, 30. juna 1935. — (Agis). Pred približno enim mjesecom je odšla iz Dornberga većja skupina fantova v Abesinijo. Na goriški kolodvor jih je spremljala velika množica domaćinova, med njimi tudi okoli dvesto domaćih fantova, ki so se poslavljali od svojih drugov. Šli so z godbo in ob prepevanju slovenskih pesmi.

Dornberški fantje so znani kot jako zavedni in so poleg tega pravi strah vseh tajnih in javnih policistov. Ni čudno torej, če se jim v Gorici niso upali staviti po robu, posebno še, ker so videli, da jih je taka masa. Šli so na kolodvor, katerega so zasedli skoro popolnoma. Slovo od fantova je bilo jako prisrčno in popolnoma domače, posebno še ker so vedeli, da se jih nihče ne bo upal motiti. Vendar pa tudi to ni bilo brez posledice.

Ko se je čez nekaj časa zopet odpravljala manjša skupinica vpoklicanih fantova na kolodvor in jih je spremljalo

okoli dvajset drugov, je prišlo v Gorici do pretepa s tajno policijo ki je vsled prejšnjega bila posebno pripravljena. Omenjeni so namreč prepevali slovenske pesmi in to je razkačilo goriške kvesturine. Okoli osem tajnih policistov je hotelo s silo preprečiti slovensko petje, kar je izzvalo pretep.

Oboroženi policisti so domačine razgnali in nekega med njimi, ki je dobil z orožjem težje poškodbe, odvedli na policijo. Tu so ga ponovno tako zverinsko pretepli, da je poškodbam podlegel.

IME TE ŽRTVE SE NI ZNANO, Vendar upamo, da nam ga bo MOGOČE V KRAJKEM UGOTOVITI IN PODROBNEJE POROČATI O VSEM.

S tem vidimo, da postaja abesinska zadeva za naše ljudstvo prava tragedija, ki zahteva od njega z dneva v dan vedno večjih žrtve. Kako daleč bo to še šlo, je težko govoriti, vendar smo prepričani da ne bo ugodno za fašizem.

ŽALOSTNA USODA DVEH NAŠIH NABORNIKOV ZA ABESINIJO

Eden poslan v Abesinijo, drugi vsled pretepanja v ječi, onesposobljen poslan domov in pod policijsko nadzorstvo

Gorica, 29. juna 1935. (Agis) — Poročali smo že o usodi dveh mladeničev iz Bovca, t. j. o Mlekužu Joži in Čopiču Silvestru, ko so ju ujeli v bližini meje podsumom, da sta jo hotela prekoračiti. Imenovana dva sta bila potrjena in namenjena za abesinsko ekspedicijo. To je še bolj potrdilo sum oblasti, za kar so jih zaprli in po dvehmesečnem zaporu so enega poslali na-

ravnost s prvim transportom na abesinsko mejo, drugega pa, Čopiča Silvestra, domov, ker so ga v zaporu radi pretepanja popolnoma onesposobili. Poleg vsega je dobil še policijsko nadzorstvo in se mora vsak teden trikrat javiti na karabinski stražnici. Ječa je pustila na njem izredno težke posledice, ki so tem hujše, ker je fant bolj šibkega zdravlja.

RAD SPECIJALNOGA TRIBUNALA U JULIJSKOJ KRAJINI

»L'informazione italiana« donasa popis osuda Specijalnog tribunala od 12 aprila o. god. dalje. Iz tog popisa vadimo slucajeve gdje su osudjeni ljudi iz Julijske Krajine.

12 aprila osudjeno je 7 komunista iz Trsta na kaznu od 20 godina ukupno; 6 maja osudjeno je 19 komunista Julijske Krajine na 160 godina robije, od toga jedan na 20 godina, jedan 18, a troje po 13 godina robije. 8 maja jesu osudjena šesnaestorica iz Julijske Krajine na 73 godine robije; 10 maja je blo treći proces na kojem je osudjeno devetnaestoro ljudi iz Julijske Krajine na 147 godina robije. Od toga jedna osuda na 20, jedna 12, jedna na deset godina robije itd. Četvrti proces je bio 14 maja gdje je bilo deset osuđenih iz Julijske Krajine na 62 godine ukupno.

Dva dana iza toga je bio peti proces ljudima iz Julijske Krajine i na njemu je osuđeno 6 ljudi na 21 godinu i pol.

Ukupno je Julijska Krajina u ovih zadnjih pet procesa dala 70 osuđenika na 442 godine ukupne robije. Otpornost radnih masa industrijskog centra Trsta, kao i otpornost seljaka slovenske i hrvatske narodnosti, ne može da bude bolje dokumentovana. Fašizam si umišlja da će prisiliti narod da voli Italiju puneci kaznene zavode na Poluotoku.

»L'informazione italiana« navadja i ostale procese, iz čega se vidi da je od 12 aprila do konca maja Specijalni tribunal izrekao 1.210 godina i 4 mjeseca osuda na ljudima osumnjičenim za antifašistički ili antitalijanski rad.

PRETEP Z VOJAKI RADI SLOVENSKE PESMI V ŽAGI PRI BOVCU

Štirje domači fantje ugnali okoli 30 italijanskih vojaka Devet aretacija

Gorica, 30. jun. 1935. — (Agis). — V Žagi pri Bovcu tabori že dalj časa 110. kompanija 9. alpinskega batalijona »Cividale«. V nedjeljo 30. jun. so si priredili vojak i hiši pri Zagorju Francu št. 90 zabavo s plesom. Te zabave se je vdeležilo 30 vojaka in 4 niži oficirji ter več domaćih fantova. Ko so se po plesu nekoliko razživali, so pričeli domači fantje prepevati slovenske pesmi.

Neki »sergente«, ki je splošno osvožen in znan po surovosti je pričel psovati in zmerjati in zahtevati, da prenehajo s slovenskim petjem. Nastalo je splošno prerekanje. Nekateri izmed domaćih, ki so uvideli nevarnost, so takoj napustili veselilni prostor, tako da so ostali le štirje, ki so nadaljevali s prerekanjem.

Ne dolgo po tem je nastal pretep, katerega rezultat je bil sledeći:

Udeležilo se ga je 34 vojaka s 4 nižjim oficirji, proti 4 domaćim fantom.

»Sergente« ki je izzival je ostal z dvakrat zlomljeno roko in razrezanim obrazom, trije alpinci so obležali, da so jih morali odpeljati v bolnico. Štirje domaći pa so izginili. Vojaška patrola je takoj nato dala alarm s strelom in kmalu se je pričela splošna racija po vasi.

Aretirali so 9 fantova od katerih so 4 takoj izpustili, ostale štiri pa so odpeljali v zapore v Gorico in kot se

govori, se jim obeta posebno sodišče v Rimu.

Aretirani so bili sledeći: Alojz Kutin, Anton Pičulin, dva bratranca, z enakim imenom, Franca Rota.

Preiskava se še vedno nadaljuje in stalno prihajajo razni višji vojaški in policijski oblastniki. Vojaki pa se ne upajo hoditi drugače po vasi kot v gručah, primerno oboroženi in s povečanim strahom.

STRELJALI SO NA FRANCETA MOZETIČA

Ker je ovajal kmete radi žganjekuhe..

Posnemamo po italijanskih listih, da je bil 20. t. m. v Žigonih pri Renčah izvršen napad s puškom na 25 letnega Franceta Mozetiča. Ravno se je odpravljaj spat, ko je v temi počila puška skozi okno, ki ga je zapiral. Napadalec je zbežal in ga ni bilo mogoče spoznati. Strel je Mozetiča zadell v eno stran prsnega koša in je bila potrebna takojšnja operacija. Zdi se, da io je Mozetič izkupil, ker se ga domaćini poznali kot zaupnika finančne oblasti in ovaduha. Ovajal je baje ljudi radi žganjekuhe, ki je v Italiji strogo prepovedana in kogar pri tem zalotijo, je navadno ob svoje premoženje.

Karabinerji v Mirnem so dozda aretirali v zvezi s tem dogodkom 5 oseb, katerih imena pa še niso znana.

stolina milijuna dinara u korist Italije. Za vanjsku trgovinu Jugoslavije Italija je godinama od najvećeg značaja, pošto je najveć uvoznik jugoslavenskih proizvoda. U toku posljednjih godina ona se nalazi na prvome mjestu i u jugoslavenskom uvozu, što znači da se u Jugoslaviji visoko cijene trgovinske dobre veze sa Italijom. Ali je potrebno da u novim pregovorima bude sa talijanske strane razumijevanja ne samo za trgovinsku bilancu nego i za plaćevnu, koja je stalno nepovoljna za Jugoslaviju.

Prema tome u novom trgovačkom ugovoru Italija bi imala da učini izvjesne koncesije Jugoslaviji.

Hitlerjevska zastava s kljukastim križem na cerkvi sv. Marka in sv. Justa v Trstu

Trst, 20. jun. 1935. — (Agis) — Poročali smo že o hitlerjevski zastavi, ki je bila razobešena v Vrtojbi na dimniku zapuščene opekarni. Mislili smo da je to le en posamezni pojav ki nima nobenega širšega in većjega pomena.

Vendar pa se je to preneslo tudi na druge kraje, tako je bila razobešena zastava tudi pri Renčah, v Komnu druge kraje, tako je bila razobešena in ob belem dnev u Trstu na cerkvah Sv. Marka in Sv. Justa. Dogodilo se je to red približno tremi tedni.

Po želeti se pa vedno češče širijo v lepi slovenski pisani letaki, ki govore za priključitev in osvoboditev Trsta in ostale dežele po Hitlerju. Zlasti je moćna ta propaganda med Tržacani, ki se seveda spominjajo nekdanjih dobrih dni pod Avstrijo in jih primerjajo z današnjim obupnim stanjem, v katerem je Trst pod fašistićno Italijo.

STRAH PRED ŠPIJONI

Fašistićne oblasti vidijo v svakem potniku, ki pride preko naše meje špijona.

Trst, 1. jula 1935. — (Agis). — Potniki, ki prihajajo v zadnjem času iz Italije in ki so šli zlasti obiskati svoje rojake pripoveduju o čudnem postopanju oblasti. Ze dalj časa se namreć opaža velik strah pred tujci, posebno odkar se razpleta konflikt med Abesinijo. Skoro vsakega, ki pride preko meje, ga na dolgo in široko zaslišuju o namelih njegovoga putovanja u Italijo in ali ni morda prišell špijonirat v zvezi z abesinskim sporom. Marsikomu so seveda zde ta vprašanja smešna, vendar pa moramo razumeti njihov položaj, v katerega so se tako neprijetno zapletli.

DOMAĆI GOSTILNIČAR MEĆE DOMAĆE FANTE RADI SLOVENSKE PESMI IZ GOSTILNE

Gorica, 30. jun. 1935. — (Agis) — Znani gostilničar pod Sv. Goro pri Gorici, Janez Trpin, p. d. »pri Kaloncahu«, je postal zelo občutljiv proti domaćinom, pa tudi drugaće nimaju o njem okolićani bogve kako dobrega mnjenja.

Tako je pred tremi tedni, ko je pri njem gruča slovenskih fantova zapela par pesmi, z brutalnošću nastopil proti njim in zahtevaj, da zapuste gostilno. Domaćini so seveda radevolje odšli, ker niso hoteli imeti še drugih sitnosti, vendar pa so se ob enem tudi zaobljubili, da se zlepa k njemu ne vrnejo.

Tako je njegova gostilna vedno bolj prazna, le še neki redki italijanski uniformirani gostje posedađu u njoj. Mislimo, da bi morali slovenski gostilničarji popolnoma drugaće postopati proti domaćim gostom, saj so jim ti bili toliko let edini vir in od katerih bodo brez dvoma tudi v budoće popolnoma odvisni. Take ljudi si je treba brez dvoma zapomeniti.

JUGOSLAVENSKO DRVO ZA ABESINIJU

Jugoslavenski izvoz drva u Italiju i afrićki rat

Bivši ministar šuma i ruda a sadašnji generalni direktor »Šipada« g. dr. Milan Ulmanskii dao je u Sarajevu slijedeću izjavu:

Talijanski pothvat u Abesiniji izazvao izvoz veće kolićine drva iz države, jer se talijansko tržište ravna prema potrebama istoćne Afrike. Zaliha drveta, koju je imala drvena šumska industrija, apsolutno je povećana potražnjom Italije za snabdjevanje potreba u istoćnoj Africi. Naša drvena industrija ovim povišenjem potražnje na talijanskom tržištu ne može biti zadovoljna, jer usprkos momentanog porasta potražnje i prema tome povišenja izvoza drveta domaća drvena šumska industrija nije od toga imala nikakove osobite koristi. Drvena industrija bazira svoj rad na stalnom i postojanom radu, te na kalkulaciji proizvodnje i potrošnje na duže vrijeme. Zbog pothvata u Abesiniji tržište drveta u Italiji poremećeno je, pa premda je izvoz u Abesiniji momentano povećan, umanjena je mogućnost plasiranja drveta u samoj Italiji, čija su tržišta za nas od najveće važnosti. Potražnja drveta na tržištu u Italiji opala je za 25—30 posto. Postoji vjerojatnost da će, potraju li duže vremena ovakove prilike, industrija drveta biti oštećena. Na izvoz drveta utiće mnogo i situacija valute, osobito lire, pa pad lire od 2—5 posto znači za našu drvenu industriju gubitak i riziko.

ITALIJA KUPUJE JUGOSLOVENSKI KUKURUZ ZA AFRIKU

U zadnja dva tjedna kupila je Italija za potrebe svoje vojske u istoćnoj Africi velike kolićine kukuruza u Jugoslaviji. Zbog toga su i cijene naglo poskoćile. Prve pošiljke su već poslane preko Sušaka, gdje se pretovaruju na talijanske brodove. Italija još uvijek kupuje na jugoslavenskim tržištima. Jedan dio kupljenih kolićina bit će Dunavom izvezen do Braile, pa preko Crnog i Sredozemnog mora otpremljen dalje u istoćnu Afriku.

SLAVENSKI KARAKTER SVETVINČENTA PRIZNAJE I FAŠISTIČKI PULJSKI LIST

Pula, jula 1935. U Svetvinčentu, poznatom istarskom slavenskom mjestu, preuzela je općina poznati kaštel, koji Talijani zovu »Grimanik«, i u njemu će biti smješteni općinski uredi. Taj kaštel ima nekoliko stotina godina i Talijani ga smatraju nekim spomenikom talijanstva i venecijanstva Istre.

Ovim povodom donosi »Corriere Istriano« članak o kaštelu i iznosi njegovu historiju. U tom članku se međutim govori i o borbama, koje su Talijani (malo ih ima!) Svetvinčenta morali izdržati protiv Slavena. U tim je borbama veliku ulogu igrao kaštel. Zašto? Zato, jer su Slaveni na istom trgu podigli Narodni Dom od četiri kata kao da izavlažu venecijanski kaštel s četvornim tornjem. »Corriere« piše o prodirućem slavizmu, koji se je »naročito posljednjih godina pred ratom rapidno razvijao u donjoj Istri«. Talijanski patrioti Svetvinčenta sjećaju se još danas, po riječima puljskog lista, »s indignacijom« proslave koju su Slaveni Svetvinčenta priredili 18. augusta 1912 na dan otvorenja Narodnog Doma. Od toga je dana, kaže »Corriere« kaštel postao još tamniji, nego što je bio, i takav je ostao, dok nije došla talijanska oslobodilačka vojska... A sad uskrava kaštel u punoj svojoj ljepoti...

Svakako, iz ovog članka puljskog lista može da se zaključi jedno: da je Svetvinčenat bio i da jeste još i danas slovenski. Uspomene na »Narodni Dom« to dokazuju.

Interesantno je, da je u ovoj kronici o kaštelu puljski list izostavio jednu važnu stvar: pred dvije godine taj je slavni venecijanski kaštel bio zapaljen od »nepoznatih lica«...

TALIJANI NISU DOZVOLILI DA SE JEDNA PASMINA PASA, KOJA ŽIVI I U ISTRI, NAZOVE »JUGOSLAVENSKI OVČAR«

Prošlih je dana bila u Zagrebu priredjena velika izložba pasa. Zastupani su bili na izložbi i njemački i jugoslavenski psi ovčari. Kad se govori o ovčarima treba naročito da se podvuku odlike, kojima raspolaže naš jugoslavenski, odnosno internacionalno nazvan »ilirski ovčar«. To je rasa pasa sa Sarplanine i ostalih naših planina, gdje se narod bavi timarenjem blaga, napose ovčarstvom. Taj je pas kod nas najčestiji. Jedan je za čuvanje torova, a drugi je za naganjanje stada. Kako ga je bilo i u Istri i u drugim krajevima koji su pripali Italiji, Talijani nisu pristali da se pas nazove »jugoslavenski ovčar« nego »ilirski ovčar«, tvrdeći da taj pas potječe još iz vremena ilira. I tako je ta pasmina pasa dobila internacionalni naziv »ilirski ovčar«, a ne »jugoslavenski«, da ne bi bilo krivo ne »jugoslavenskim talijanskim uzgajateljima pasa.

Svakako karakteristično kao pojava. Kako daleko ide talijanski nacionalizam, vidi se po ovome.

Ludjački govori Gabriela d'Annunzia

u jednoj njegovoj literarnoj ispovijedi

U vezi s d'Annunziovom riječkom avanturom u stalnoj će uspomeni ostati i njegovi ludjački govori, koje je on održao na trgovima riječkim ili sa balkona uzurpirane guvernerove palače. Takovih govora nisu Riječani čuli ni prije ni kasnije. Najlažnija i najnerazumljivija frazeologija, koja je ikad izrečena na Rijeci. Pa ipak d'Annunzio ima o tome drugačije mišljenje.

On je sada napisao knjigu »Il Libro Segreto«, koja je izišla u Milanu kod Mondadoria pred par dana. U toj knjizi d'Annunzio daje svu svoju intimnost sve svoje osjećaje pjesnika, vojnika i čovjeka. Govori o sebi s nekom, navodnom, brutalnom iskrenošću. Ali ostaje ipak onakav, kakvog ga poznajemo.

Pod naslovom »L'orazione improvvisa« on opisuje kako je dolazio do njegovih govora na Rijeci. Tu je on navodno, tek upoznao razliku između napisanog i improviziranog govora. Pod njegovim je porukama talijanska riječka masa urlala, a on je stajao u svojim dvoranama. On je imao da odgovara na to urlanje, da — kako on kaže — još više oslijepi tu slijepu masu, da bi još više bila pokorna njegovoj volji. On je to imao da postigne svojim riječima, svojim gestovima, svojim bljedim isposničkim licem i svojim čoravim okom (on kaže »sguardo di guerco«). Nije ništa spremno govore nego je neko vrijeme stajao i slušao masu i najednom neka divlja snaga zavlada bi njime, gorilo bi mu u grudima i stiskalo ga u grlu. Kriknuo bi. Njegovi oficiri bi hitro skočili i otvarali vrata balkona i stavili se u špalir, a on bi onda skočio prema balkonu i zaurao »Andavo ad bestias« — kaže d'Annunzio. U ono jedno oko, kojim je gledao ulazila je jedna zvijezda, jedan oblak, jedan bljesak Kvarnera u oluji...

To kaže d'Annunzio u toj svojoj knjizi, i to mu moramo vjerovati.

FAŠISTIČKO VATIKANSKI SPOR ZBOG NAZARIA SAURA

Pula, jula 1935.

Razumije se spor, o kojem govorimo nije većeg značenja i neće utjecati na razilaženje Vatikana i fašizma, koji su sada u najljepšim odnosima. Ali treba i ovaj oblačić na inače vedrom nebu zabilježiti.

Što se dogodilo?

Onih dana, kad se je u Kopru imao otkriti spomenik Nazariu Sauru u prisustvu talijanskog kralja Viktora Emanuela, u trčanskom listu »Il Piccolo« izišli su nekoji dokumenti iz austrijskog mornaričkog arhiva. Među ostalim tu je bio i dokument o smrti Nazaria Saura, službeno potvrđen od austrijskih vlasti, koje su ga osudile na smrt i koje su prisustvovala njegovom smaknuću. Među ostalim je u tom dokumentu, koji je »Piccolo« donio u klišeu, bilo zabilježeno, da je Nazario Sauru prije vješanja odbio da primi svećenika riječima: »Via, via prete!«

Zbog toga nisu htjeli puljski svećenici da zvone na dan otkrivanja spomenika Sauru u Kopru i već je to znatan incident.

A sad se javlja vatikanski službeni organ »Osservatore Romano« i oštro osuđuje Nazario Saura, koji nije, navodno, bio dobar katolik, što uostalom dokazuje i to što je odbio svećenika u času smrti.

Na napadaj »Osservatore Romana« osvrće se puljski list »Corriere Istriano« u broju od 25. juna, pa kaže da je »Osservatore« suviše daleko pošao u svojoj gorljivosti. Trebalo bi da prestanu takve metode da se baca sjena na heroje kao što je Sauru. A zatim »Corriere« pokušava da dokaže da je Sauru bio dobar kršćanin i da on nije odbio u času smrti svećenika zato, jer je bio antireligiozan, nego zato, jer je svećenik, koji mu se približio bio austrijanac... On je u svećeniku u austrijskoj uniformi vidio predstavnika onih, koji su ga osudili na smrt i zato ga je odbio. Zašto mu Austrija nije u posljednjem momentu poslala svećenika Talijana, umjesto da mu je poslala nekog Slovenca ili Čeha. Kad je bilo tako, on je imao pravo da ga je odbio. Tako »Corriere« opravdava Saura.

Svakako interesantna polemika. Ali naročito interesantna zbog stava »Osservatore«.

U ovom slučaju »Osservatore« ne ustručava se da kaže svoju riječ i bez obzira na to, da je spomenik otkriven u prisustvu talijanskog kralja, dok inače u daleko važnijim stvarima, kad se radi o pitanjima jugoslavenskih vjernika neće da izreče ni jedne riječi, da se ne zamjeri vodstvu talijanske države — Mussoliniju...

Talijanski ratni brod špijunirao je uz jugoslavensku obalu, pa se nasukao

Šibenik, 28. VI. 1935.

Sjeverni dio dalmatinskog Primorja obiluje većim i manjim otocima, koji su svi u noći, pa i u doba najgušće magle i najveće tame tako dobro svjetionicima označeni, da je pomorcima bez poteškoća omogućen redoviti pomorsko-trgovački saobraćaj. Rijetke su pomorske nezgode na ovom dijelu dalmatinske obale, a osobito u vrijeme mirnih i bistrih ljetnih noći, pa je skoro za čudno, da se je talijanski ratni drager u jednoj od ovakvih lijepih noći mogao nasukati na neopasnom dijelu jugoslavenske obale kod malog Tuna, koji se nalazi blizu luke Molat.

Talijanski ratni drager »R. D. 44« plovio je jedne od prošlih noći iz Italije prema Zadru, kada je navodno zato što bi bio pogriješio smjer dospio na plicinu kod malog Tuna, gdje je iste noći primješčen od ribara iz Molata, a nešto kasnije i od jugoslavenskog minonosca kraljevskog broda »Sokola«, koji je tamo prolazio.

Komandant ratnog talijanskog dragera, na kojemu je bilo 18 mornara posade i dva mornarička oficira, predao je jugoslavenskim ribarima iz Molata, jednu depešu, kojom je javljao talijanskim pomorskim vlastima u Zadru da se na mjesto kod malog Tuna pošalje jedan remorker, koji će ga osloboditi sa morskog plicine.

Pomoć posade jugoslavenskog minonosca »Sokola«, koja je bila ponudjena bila je odbijena sa motivacijom, da se očekuje pomoć na temelju poslanog telegrama iz Zadra. I zblijla poslije nekoliko sati stigao je kod malog Tuna je-

dan talijanski ratni remorker, a malo kasnije sa pućne doplovila je i jedna talijanska torpiljarka, koja je sa remorkerom izvukla drager sa plicine, bez većeg kvara. U pratnji remorkera prosljedio je drager za Zadar, dočim se talijanska torpiljarka ponovno vratila u smjeru odakle je i došla.

Kritične noći kada se je ovo dogodilo po izjavi ribara i izvještaju meteoroloških stanica na onom dijelu obale nije vladala tmina ili magla, koja bi opravdala nezgodu talijanskog dragera i izjavu njegova zapovjednika — talijanskog pomorskog oficira ratne mornarice. One noći vidik je bio dosta dobar i more mirno, pa je upravo čudno, da se je u ovako lijepoj ljetnoj noći mogao nasukati taj talijanski brod kod malog Tuna, koji nikako ne stoji na putu pravca odakle je vozio talijanski drager prema Zadru.

Prigodom ove nezgode moglo bi se dati više istine činjenici, da je talijanski ratni drager »R. D. 44« u naročitoj misiji možda namjerno krstario dijelom jugoslavenske obale oko Molata i malog Tuna, pa da se njegovom zapovjedniku, kojemu su sigurno slabo poznate plicine naše obale radi toga dogodila ova nezgoda. Da se slučajno talijanski drager nije nasukao, već u pogriješnom smjeru dospio do malog Tuna, on bi bio prosljedio neprimjetno od bilo koga dalje prema Zadru, pa tako njegov zapovjednik ne bi imao nikome polagati računa kako je »slučajno« pogriješivši smjer dospio ondje, gdje je nasukao bio nadijen. Ovako je to svršilo na nezgodan način za Italiju...

Imena istarskih mjesta u jugoslavenskoj štampi na talijanskom jeziku!

To se više puta događa i više puta moramo da se čudimo kako se po neki put može da bacil pod noge čast i ponos iz — trgovačkih razloga. U jednom oglasu, koji je ovih dana objavio jedan zagrebački list, čitamo ovo:

»ABBZIA

Najidealnije ljetovalište na Jadranu. 100 hotela, potpuni pansion uključivo usluge i takse od 25.— do 65.— lira. Informacije: Kupališna komisija.

Jul—august:

Leharove operete — Svečane igre u slobodnom prostoru

LAURANA kod Abbazie: Idilično i ugodno obiteljsko boravište.

Nemamo ništa protiv toga, da se ovakvi oglasi donose u jugoslavenskim listovima, na koncu tamo su naši ljudi, koji žive od turizma, ali iz nikakvih komercijalnih obzira prama opatijskoj kupališnoj komisiji ne bi se smjelo dozvoliti, da se s naše strane priznaje ime Abbazia i Laurana za našu Opaticu i Lovran. Zar se može zamisliti da bi u ijednom talijanskom listu izišla ovakav oglas za Split ili Dubrovnik s našim jugoslavenskim imenima tih slavenskih mjesta? To se još nije dogodilo a niti će se doskora dogoditi. I bar dotle imamo pravo da odgovaramo jednako mjerom, pogotovo, kad su i Opatica i Lovran jednako slavenski kao i Split i Dubrovnik.

NA RIJECI

Siromah na ulici pruža ruke:

— Gladan sam...

— Buon segno! (Dobar znak!) — odgovara milicioner i podje naprijed.

Komemoracija pred spominsko ploščo našim žrtvama

Udeležil se tudi knez nadškof Jeglič

Velikega evharističnega kongresa so se vdeležili v velikem številu tudi naši rojaki emigranti, zlasti vidno oni, ki so nastopali v narodnih nošah.

Akademsko mladina je postavila pri spominski plošči pred univerzo poseben križ kot opozorilo na vse žrtve.

Pred tem križem se je vršila tudi kratka komemoracija, katere se je udeležil sam knez-nadškof Bonaventura Jeglič in številna mladina.

DOKAZ ZA TALIJANSTVO ZADRA

Zadarski »San Marco« je najzagriženiji talijanski list u dokazivanju talijanstva čitave Dalmacije. O Zadru on i ne piše, jer se tobože samo sobom razumije da je Zadar talijanski. Medjutim taj isti »San Marco« donasa u svakom broju popis rodjenih i umrlih u Zadru, a ta imena su u 90 posto slučajeva naša, a i ona koja nemaju — ic na kraju su tek u novije vrijeme promjenjena. Donasamo popis od 26 juna da se vidi to »talijanstvo« zadarskih gradjana:

Nascite

Sarin Antonio, Sarin Giovanni, Sarin Giuliano (trigemini), Barbone Gloria, Cherstich Maria, Duchich Elena, Dunat Giuliano.

Morti

Dorchich Ferdinando, a. 90, Dokoza Pietro, a. 31, Atelli Anita, m. 11, Sarin Giovanni, ore 22, Wochinsky Barbara, a. 73, Bossi ved. Amelia, a. 69, Diclich Cristoforo.

RAT U ABESINIJI OTPOR NARODA U ITALIJI PROTIV RATA

»L'informazione italiana« javlja: U Tricase, u Pugliama, fašistička policija je pucala na masu. Vlada priznaje da su bila tri mrtva i 15 ranjenih. Iz Rima dolazi vijest o jednom pravom desetkovanju u jednom odredu crnih košulja, koji su odbili da idu u Istočnu Afriku. Službene vijesti priznaju dolazak mnogih parobroda iz Afrike kratkih stotinama bolesnika. Bolnički brodovi vraćaju u Italiju radnike i vojnike oboljele od tropskih bolesti.

Razbojnički rat u Abesiniji je apsolutno nepopularan, i otpor protiv rata zahvaća sve više i intelektualne krugove kao i radno malogradjanstvo.

»PROSTOVOLJCI« ZA ABESINIJO IZ GRGARJA

Omamljeni vsled obljub sa se javili za javna dela v Afriko, kjer so jih vtaknili v vojaško suknjo.

Gorica, 25. juna 1935. (Agis). — Iz Afrike prihajajo vedno češće pisma onih, ki so se prostovoljno javili za javna dela. Prvotno smo mislili in v tem smislu tudi poročali, da ni bilo med njimi mnogo Slovencev. Vendar pa zadnja poročila, zlasti iz okolice Gorice, govore popolnoma drugače. Iz teh krajev je od vedno odhajalo najveć možkih pa tudi žensk u tujino za delom. Ko so se pa v zadnjih letih razmere povsod poslabšale, so morali većinom ostati doma. Zadnje obljube, ki so jih v zvezi s fašističnom ekspedicijom metali med ljude, so marsikoga omamile, da se je prostovoljno javil. Ni čudo, saj so jim obljubljali po 25 lir dnevno, brezplaćen prevoz in še marsikako drugo ugodnost.

Tako se je javilo iz Grgarja okoli 30 moških, mnogo tudi iz Kanala pri Soči. Med njimi so tudi družinski očetje, ki so upali da bodo lahko svoje prihranke pošiljali družinam. Iz zadnjih pisem, pa tudi po pripovedovanju prvih bolnikov, ki se vraćaju, so vtaknili takoj vse v vojaške suknje, pod vojaško disciplinu in s tem požrili vse svoje prejšnje obljube. Dobićaju dnevno le toliko, da si lahko privoćijo kako malenkost, posebno vodu, ki jo moraju vsled velikega pomanjkanja, kupovati. Pisati ne smejo vsega niti domaćim. Njihove družine so radi tega v velikih skrbih in vedno bolj preprićane, da se ne bodo nikoli već videli.

MEJO ŠE VEDNO UTRJUJEJO

Čemu vse velike utrbe v Brdih?

Gorica, 30. jun. 1935. — (Agis) — Izgledalo je, da so začasno prenehali z utrjevanjem ob naši meji. Vendar pa je to le na videz, ker so v glavnom vsa važnejša dela dokonćali in zato koncentrirali svojo delavnost drugod.

Da je to res, nam potrjujejo ogromne zgradbe, ki jih grade v Brdih pri vasi Šmartno, na majhnom gozdnatom griću. Tu so skoro popolnoma dokonćali okoli 60 vojaških zgradb, smodišnic in kasaren. Stavbe su dobro maskirane, da jih je le teško opaziti in so dolge do 30, široke do 15 m, pritlične, pać pa z moćno betoniranimi kletmi.

K tem zgradbam, ki predstavljaju celo vas, so napeljali in zgradili poseben vodovod. Dostop do njih je strogo zabranjen.

Nadaljujejo se z zgradbami kasaren v Krminu, kjer so zgradili 4 ogromne stavbe, na katerih se niso konćana vsa dela.

Čemu vrše danes še nadalje ta dela, skoro ni jasno. Posebno se v zadnjem času, ko se je obetala neka pomirjenost. Izgleda da kljub dosadanju ogromnomu delu in ogromnim stroćkom ki so jih imeli z utrditvijo meje, se vedno ni popolnoma pomirjen njih strah in da bodo se radi tega nadaljevali in se utrjevali.

ISTARSKE TALIJANSKE STUDENTE NEĆE DA UZMU U RAT JER SE BOJE

Pula, jula 1935. Poznato je, da su puljski fašistićki studenti već pred dva mjeseca započeli jednu vrlo bućnu i nasilnu akciju: svi studenti Istre imaju se prijaviti dobrovoljno za rat protiv Abesinije. Pošto su svi studenti prisilno ućlanjeni u fašistićko studentsko organizaciju »Gufe«, nije ni teško izvršiti to kolektivno prijavljivanje, ma da je svaki student morao još i sam da dade izjavu da je »oduševljen« tim polaskom u afrićki rat. Sve molbe, od nekih dvjestotine istarskih studenata, poslane su u Rim na ministarstvo rata, ali do danas nisu još riješene. Generalni sekretar fašistićke stranke poslao je studentima jedno pismo, u kojem im izražava svoje zadovoljstvo zbog takvog gesta, a o molbama kaže samo »da će se riješiti«.

U posljednje vrijeme nastalo je zbog toga u Puli neko ćudno raspoloćenje, naroćito medju onim upaljenima, pogotovo kad novine javljaju da su studenti iz ovog ili onog grada otprićeni s manifestacijama za Afriku. U nekim umjerenijim krugovima kaću, da Mussolini ima svoje prste u ovoj stvari i da on brani, da se molbe istarskih studenata uzmu ozbiljno. On se boji da bi to odlazanje istarskih talijanskih studenata moglo biti katastrofalno za talijanstvo Istre, ako svi poginu u afrićkom ratu.

Glasovi štampe

Italija i Albanija se razilaze

Londonski list »Nir Ist« od 13 juna donosi dopis svoga korespondenta iz Tirane, koji između ostalog govori o italijansko-albanskim i albansko-jugoslavenskim odnosima.

Saznaje se, da su pregovori za novi sporazum između Italije i Albanije prekinuti.

Prije tri godine Italija je obećala da daje Albaniji 10 milijuna zlatnih franaka godišnje za 10 godina bez interesa i bez ikakvih drugih uslova izuzev da Albanija povрати taj novac kada njena ekonomska situacija bude dovoljno popravljen. Kao prvu ratu ora je isplatila Albaniji nešto manje od 7 milijuna zlatnih franaka, vjerovatno da bi takvom pozajmicom učinila Albaniju volinom da primi italijanske zahtjeve. Prije nego što je isplaćen ostatak prve godišnje isplate, pregovori su započeli sa Sveom, i pošto se oni nisu pokazali uspješni, Italija nije dala Albaniji nikakav novac sve do početka ove godine. Sada se ponovo pojavilo pitanje tih godišnjih isplata.

Krajem aprila, kao što sam obaviješten, bio je spreman za potpis jedan ugovor, kada je Italija izjavila da ga ona ne može potpisati ako u taj ugovor ne bude uključen Konkordat sa Vatikanom. Postoje tri prepreke za zaključenje takvog Konkordata: Albanska vlada dopušta albanskim katolicima da se ponovo žene po razvodu braka, dok Vatikan želi da se oni pridržavaju odredbi koje postoje za katolike u drugim zemljama; Vatikan insistira da se katoličke škole ponovo otvaraju u Albaniji i želi da unijska crkva u Elbasanu bude slobodna. Pošto se albanska vlada pokazala nepopustljivom u tim tačkama, Konkordat nije mogao da bude uključen u takav sporazum i sporazum je propao.

Sredinom maja — tako se bar vjeruje — Italija je zatražila da dobije kontrolu nad albanskim finansijama, da ima jednog italijanskog atašea u svakome ministarstvu, organizaciju albanske žandarmerije s isključenjem britanskih oficira koji je sada organizuju, kao i pravo da otvara italijanske škole, a vjerovatno i pravo da kolonizira obalu od Drača do Valone. Kao što se ne treba čuditi, Albanija nije mogla da pristane da takve zahtjeve i pregovori o godišnjim isplatama prekinuti su.

Dopisnik agencije »Reuter« iz Tirane, jedan vrlo dobro poznati albanski novinar, telegrafirao je tu vijest Londonu, ali je nedjelju dana kasnije, 24 maja albanski presbiter izdao zvaničan demanti da je Italija ikada tražila kontrolu nad raznim granama albanske administracije.

U svom odbijanju tih talijanskih zahtjeva albanska vlada ima čitavu zemlju solidno za sobom. Ako bi ona pokazala znakove popuštanja, nastala bi revolucija. »Mi nismo načinili Albaniju nezavisnom da bi dali Italiji jednu novu koloniju«, vele veterani. »Bolje je da povratimo Tursku no da imamo Italiju« vele drugi. Albanska sumnjičavost pred talijanskim namjerama na njihovu nezavisnost stalno se oživljava priča, ma koje dolaze od talijanskih studenata iz Italije. Tako na pr. talijanska buržoazija naivno govori studentima o Albaniji kao o »našoj koloniji«.

Talijansko-albanska situacija je kao što je bila, a albanska blagajna je ponovo prazna. Ali Albanija ima još jednu jaku kartu: duhansku koncesiju, koju želi dobiti pod vrlo povoljnim uslovima — Jugoslavija...

U međuvremenu Talijani nastavljaju da eksploatišu svoje petrolejske koncesije u Centralnoj Albaniji. Oni su našli petrolej u dovoljnoj količini na tri mjesta: u Pekistu blizu Elbasana, u Kučovu blizu Berata, i u Malakastri. Cijevi su postavljene do Valone. Albanska vlada nije uspjela da rafinira petrolej na albanskom zemljištu i fabrika za rafineriju bit će u Bariu. Izvor petroleja u Kučovu izgleda bogat. Talijani su već podigli oko stotinu kuća kod izvora i podići će tu i crkvu.

Naša kulturna kronika

ČAKAVSKA LIRIKA U HRVATSKOJ REVJI

U najnovijem broju zagrebačke »Hrvatske Revije« za juli 1935 izišao je opširan članak Franje Pavešića o čakavskoj lirici općenito s naročitim obzirom na Nazora, Balotu i Gervaisa, o kojima govori ističući umjetničku stranu njihove poezije.

»HRAM« ANTE DUKIĆA U ŠVEDSKOM PRIJEVODU.

Švedski list »Församlingsbladet«, u Helsingforsu, donio je u broju od 13. pr. mj. na počasnom mjestu pjesmu Ante Dukića »Hram«. Pjesmu je preveo švedski pjesnik R. Lindqvist, koji je vrlo cijenjen zbog svojih prijevoda ruskih pjesnika.

ZANIMIVA KNJIGA O NACIJONALNEM VPRAŠANJU

Albert Masnata je napisal zanimiv esej o socijalnoj i javnom pravu z naslovom »Nationalites et federalisme«. Knjiga je izšla 1933 v Laussanni (Librairie Poyot) in obsega 270 strani. Ker je zelo zanimiv doprinos k problemu in študiju nacionalnih vprašanj, jo bomo v enih prihodnjih številkih obsirneje obravnavali. (A. gis).

Uspjeh pitomaca Istarskog dječakog internata

Uspjeh je još bolji od lanjskoga

Naša srednjoškolska omladina iz Istarskog dječakog internata u Zagrebu postigla je i ove školske godine odličan uspjeh. Čak je ove godine bio kvalitativno uspjeh veći nego lanjske godine. Statistički prikaz svih pitomaca i pitomica izgleda ovako:

Od 113 pitomaca (-ica) svršilo je razred: s odličnim uspjehom . . . 16 u % 16,55 s vrlo dobrim uspjehom . . . 48 u % 42,75 s dobrim uspjehom . . . 39 u % 33,44 sa slab. uspjeh. (p. ispit) 9 u % 6,52 pao na god. dana . . . 1 u % 0,73

Ukupno: 113 u % 99,99

Nagrađeno je zbog odličnih uspjeha, vladanja i dobrih radnja 7 pitomaca (-ica) knjigama, novčanim nagradama i besplatnim boravkom u kolonijama.

Ako se taj uspjeh uporedi sa prosječnim uspjehom škola koje pohađaju pitomci Internata, tada se vidi da su naši srednjoškolci najbolji. U svim zagrebačkim srednjim školama, ubrojivši i privatne, palo je na godinu dana 6 posto djaka, dok taj postotak u Internatu iznosi 0,73 posto, tj. od 113 djaka pao je samo jedan. Pravo na daljnje školovanje gubi u zagrebačkim srednjim školama 40 djaka, a od toga niti jedan iz Internata. Prosječni postotak djaka sa popravnim ispitom u svim zagrebačkim srednjim školama iznosi 16,1 posto, dok taj broj kod pitomaca Internata iznosi samo 6,52 posto, a više je nego sigurno da će i ta devetorica proći na jesen, kao što je to bilo i lanjske godine sa popravnim ispitima.

Iz svega toga se vidi da su naši djaci u Istarskom dječakom internatu postigli uspjeh daleko iznad prosječnog. Pitomci internata su pohađali slijedeće škole: Preparandiju, stručnu učiteljsku školu, trgovačku akademiju, dvogodišnju trgovačku školu, I žensku realnu gimnaziju, građansku školu, obrtnu školu, III mušku realnu gimnaziju, II klasičnu, srednju tehničku i osnovnu školu.

Uz školski rad djeca su bila aktivna i van škole. Tako su subotom održavali sijela, na kojima su se vježbali u održavanju predavanja, recitovanju, pjevanju itd. I ove godine su nastavili sa izdavanjem lista »Istranin«, a imali su i pjevački zbor. Najveći uspjeh su pokazali turneom koju su bili poduzeli za Uskrs u Beograd, Niš i Skoplje, gdje su popularizirali našu istarsku pjesmu, istarski ples i narodne nošnje.

Da se djecu nagradi radi školskog i vanškolskog uspješnog rada, organizirala je uprava Internata za svu mušku i žensku djecu boravak na moru preko cijelih praznika. Djeca će boraviti cijeli juli i august na Krku, a kroz to vrijeme će se Internat dezinficirati, očistiti i preurediti tako da na jesen dodju ponovno u nj svjež, odmorna i zdrava djeca.

Internat je vodio i ove godine prof. Josip Demarin, a pomagači su mu bili nastojnici: gdja Antica Škarpica za žensko odjeljenje, a studenti Lj. Cargo, J. Jurman i P. Buljanović za muško odjeljenje. (t. p.)

„Orjem-Trbovlje“ na delu

Že dolgo nismo čitali v naši »Istri« poročila o delu Organizacije jugoslov. emigrantov v Trbovljah. Kdor bi sodil po tem molku o nedelu te naše ednice, bi se motil. — Tiho in vztrajno deluje ta naša ednica po točno začrtanih smernicah organizatorno-propagandnega odseka Saveza, s katerim je v prav tesnih stitih.

V naslednjih vrstah podajemo poročilo o delu organizacije od zadnjega obščnega zbora (17 februarja 1935) do zaključka spomladinske delovne sezone.

V tem času je društvo imelo štiri redne seje odbora in tri članske sestanke. Opažati je, da je o tem poslovnem letu naraslo zanimanje članstva za sestanke in je udeležba mnogo boljše od lanskih sestankov. Letos prihaja na sestanke polovica vsega vpisanega članstva. Tudi med domačim prebivalstvom se je zanimanje za naše probleme povišalo, kar dokazuje lepa udeležba domačinov pri predavanjih, ki so se vršila v okviru sestankov. Tov. dr. Vrčon je pustil med poslušalci zelo dober utis s svojim predavanjem o Dodekanezu, tov. dr. Dekleva pa je govoril o Abesiniji in o položaju našega naroda pod Italijo.

Socijalna akcija je bila bolj omejena, ker društvo ne razpolaga z večjimi svotami. Potujočim emigrantom, ki so se javili pri našem društvu so se nakazovale manjše svotice, da so imeli za popotnico in prvo silo. Tako smo izčrpali tudi svoto, ki jo je dal na razpolago Savezni socijalni odsek. — V par slučajih smo tudi posredovali za delo; tako smo spravili do koščka kruha fanti, ki se je izognil neprijetnemu potovanju v Abesinijo.

Društvo pa ni pozabilo tudi svoje propagandne naloge. Tako je sodelovalo pri velikih razstavi »Zemlja«, ki jo je priredilo kolo jugoslovenskih sester v Trbovljah. Razstavilo je šest narodnih noš iz naših krajev, ki so vzbujale posebno pozornost in 18 akvalov Šaše Šantla, ki predstavljajo tudi narodne noše iz Julijske krajine. Dalje je bil razstavljen zemljevid Jul. Krajine na katerem so bila označena vsa nekdanja obstoječa ženska društva; na mlazah pa so bili razloženi izvodi vseh ženskih listov, ki so kdek izhajali na ozemlju zasedenem po Italiji in fotografije raznih razstav, ki so jih v prejšnjih letih prirejale naše žene v Trstu.

Da bo učiteljstvu v šolah olajšan pouk v naši deželi, je »Orjem« nabavil zemljevide Julijske krajine in jih daroval vsem trem šolam v Trbovljah. Zavedajoč se važnosti pravilne vzgoje jugoslovenske mladine, ki bo poklicana, da uresniči naš san, je »Orjem« sklenila, da bo posvetila posebno pažnjo propagandnemu delu med mladino.

Na praznik sv. Petra in Pavla je Opleševalno društvo otvorilo novo sprehajališče. Ob tem sprehajališču so zasajene spominske lipe in hrastlin kamnite plošče nosijo primerne besedilo. Med drevesi posvečeni mi gen. Maistru, polk. Svabiču, poručniku Malgaju, Slomšku-Strossmajerju, Cankarju, Aljažu in rudarjem, ki so padli kot žrtve dela, je tudi hrast posvečen našim Bazovskim Mučnikom. Na kamniti plošči pa so vsekali verzi P. Golie

»Na Bazovici so počili strelci. Štiri žrtve so pale, štiri matere so zajokale, štirje heroji bodo večno živeli.«

Pri otvoritvi je nek učenec narodne šole imel primeren nagovor pri tej plošči. — Incipitativo za vsaditev spominskega hrasta je dala Org. jugoslov. emigrantov, ki je našla pri faktorjih Opleševalnega društva popolno razumevanje.

Delo »Orjema« se v toplih počitniških mesecih sicer prekine, a odbor je že sklepal o novih akcijah, ki jih bo društvo skušalo izpeljati v jeseni.

Rad društva „Gortan-Bazovica“ u Sarajevu

Osnivanje povjereništva: Breza, Vareš, Kakanj i Zenica

Sprovajajući u život zaključke svoje glavne skupštine održane 6. januara o. g., društvo Gortan-Bazovica-Sarajevo kao jedino emigrantsko udruženje na teritoriju Drinske banovine osnovalo je preko svojih izaslanika gg. Vehara i Bonića u nedjelju 23. juna povjereništvo u Zenici na čelu sa predsjednikom g. A. Hvale, tajnikom g. J. Kirac i blagajnikom g. L. Likar.

U svom nastojanju oko organiziranja jugoslavenskih emigranata u ovim krajevima i pored slabog materijalnog stanja samog društva i njegovih članova, društvo je za prvih 6 mjeseci o. g. pokazalo neobičnu aktivnost i vitalnost, te je uspjelo za to vrijeme osnovati nekoliko povjereništva kako u blizju tako i u daljnjoj okolini Sarajeva, jer se na osnivanje podružnica ili samostalnog udruženja radi premlenog broja emigranata u tim mjestima nije moglo misliti.

Uprava društva radila je požrtvovno, a u tome potpomognuta od svojih članova, osnovala je povjereništva u Brezi, Varešu sa 17 članova, u Kakanju sa 21 članom i u Zenici sa 17 članova. Nastojat će da organizira i emigrante u Zavidovićima.

Pored ovog svog rada društvo nije stitamo!

zanemarilo ni ostali rad na drugim poljima, otvorivši u Dositijevoj ulici broj 12, II, 7 svoje prostorije gdje se članovi sastaju i gdje im se daje potstreka za borbu i rad. Tu će skoro početi radom pjevački i drugi odsjeci.

Uprava društva nastoji svim silama, da bi prikupila dovoljno materijalnih sredstava za ove i druge potrebe društva. Koliko će uspjeti ne može se predvidjeti, jer su prilike takve, da je društvo skoro isključivo upućeno na sama sebe i svoje članove, koji zbog slabog materijalnog stanja ne mogu društvu dati onu potporu, koja bi bila dovoljna, da može izvršiti svoju zadaću, a osim toga ni jedan od stotina naših emigranata, koji proputuju kroz Sarajevo tražeći posla, nije do sada uzalud kucao na vrata društva.

Društvo ipak ustraje u svom radu, a pokazani rezultati daju nadu da će društvo prebroditi sve materijalne teškoće i u svemu ispuniti svoj zadatak.

IZ ISTARSKOG AKADEMSKOG KLUBA

Ovih dana vjenčali su se Vesna Skalljer, cand. juris, kćerka advokata Dr. Lovre Skaljera i Božo Race, cand. rer. comm., članovi Istarskog akademskog kluba. Mladom paru najsrdačnije čestitamo!

OPOMENA DUŽNICIMA!

Ovaj broj lista izdajemo na četiri stranice, jer se nadamo da ćemo jedino na taj način moći da produžimo izlaze nje ovoga našeg jedinog lista. Pretplatnici ne plaćaju pretplate i oni su jedini krivi za propadanje ovog jedinog glasila našega naroda pod Italijom. Kada bi svi oni koji primaju list, plaćali urednu svoju dugovanja, listu bi bio osigurao opstanak i nesmetano izlazenje.

Onim poštenim i svjesnim pretplatnicima zahvaljujemo na podupiranju, a nesavjesnim dužnicima, koji na opetovane opomene ne šalju dužnu pretplatu, javljamo slijedeće:

KO NE PODMIRI ZAOSTALU PRETPLATU DO AUGUSTA MJESECA BIT ĆE PREDAN NASEM ODVJETNIKU, KOJI ĆE UTJERATI TU PRETPLATU SUDBENIM PUTEM.

Teška srca smo se odlučili na ovaj nesimpatičan korak, ali u interesu našeg opće stvari moramo da ovako postupimo, jer ovaj naš list ne smije da propadne. On je još jedini forum gdje se podiže glas u obranu naše braće u Italiji.

Ponavljamo da se ovaj apel ne odnosi na one poštene i savjesne pretplatnike koji vrše svoju dužnost prema listu prema našoj općoj stvari. Njima zahvaljujemo na pomoći, koju nam ukazuju šaljući redovito pretplatu.

OBRAČUN ZA OVOGODIŠNJE KALENDARE

POZIVLJU SE ORGANIZACIJE KOJE DO SADA JOŠ NISU POSLALE OBRAČUN ZA OVOGODIŠNJE KALENDARE DA TO ODMAH URADE.

POZIV SARADNICIMA »JADRANSKOG KOLEDARA«

I ove će godine list »Istra« izdati »Jadranski koledar«; pa se i ovaj putem pozivlju saradnici da pošalju svoje priloge. Odlučeno je da se u ovogodišnjem kalendaru prepušti jedan arak našoj omladini, koja bi dala svoje priloge za taj omladinski dio. Toga radi apeliramo na našu omladinu, da čim prije pošalje redakciji svoje sastavke. Sastavci mogu da budu na srpsko-hrvatskom ili slovenskom; mogu da budu u prozi ili u stihu, a sadržaj se prepušta na volju piscima, jedino se preporuča da prilogi budu kraći, kako bi čim više omladinaca moglo da sarađuje. Ako je neko uz to i dobar slikar mogao bi da svoji sastavak ilustrira.

Pod »našom omladinom« razumijevamo se svi mladi emigranti, muški i ženski, porijetkom iz Julijske Krajine i Zadra, t. j. oni koji su rođeni u tim krajevima ili koji su roditelji iz Julijske Krajine ili Zadra.

Radove slati na: Uredništvo »Jadranskog koledara«, Zagreb, Masarykova 28. II.

Branibor v Celju

Likvidacija podružnice Jugosl. Matice in ustanovitev »Bran-i-borac«

V četrtak zvečer je bil v mali dvorani Narodnega doma ob lepi udeležbi občni zbor podružnice Jugoslovenske Matice v Celju. Predsednik g. dr. Bavdek se je najprej spominjal blagopojnega kralja, nato pa je podal historijat JM in njene celjske podružnice ter poročal, da se je osnovalo društvo »Bran-i-bor« z istimi narodno-obrambnimi cilji, kakor jih je imela JM. Po poročilu blagajnika g. ravn. Mirnika je občni zbor soglasno sklenil likvidacijo podružnice JM v Celju in ustanovitev mešanega društva »Bran-i-bor« v Celju. Premoženje likvidirane podružnice JM pripade novemu društvu. Članarina znaša 1 Din mesečno.

Na predlog sol. upr. g. Voglarja je bil izvoljen prvi društveni odbor, ki ga tvorijo predsednik g. dr. Bavdek, podpredsednik g. prof. Kovačić, tajnik g. A. Luznik, blagajnik g. direktor Mravljak, g. J. Jagodič, g. Roš in gđc. L. Zupancičeva, namestniki so gg. dr. Flašja, Milan Orožen ml. in V. Prelog, člani nadzornega odbora pa gg. ravn. Černelc in Reya ter gđc. Sepejeva.

PREDAVANJE SREDNJOŠKOLCIMA O ISTRI

Na završnoj školskoj svečanosti Učiteljske škole u Zagrebu održao je prof. J. Demarin predavanje o značenju Vidovdana za jugoslovenski narod. Predavač je na to nadovezao stanje našega naroda u Julijskoj Krajini i povezao je značenje Kosova sa značenjem Rapala. Istakao je kako mora naša omladina raditi za naš narod van granica otadžbine, jer će tek onda, kada budu svi Jugoslaveni slobodni, Vidovdan biti pravi praznik pobjede i slobode.

POZIV UČITELJIMA EMIGRANTIMA KOJI NEMAJU REGULISAN POLOŽAJ

Ovih dana su bili postavljeni za stalne učitelje slijedeći učitelji emigranti: Flego Marija, Slavić Marian, Zmak Petar, Frič Rudolf, Mogorović Mara.

Pozivlju se po zadnji put svi učitelji emigranti, koji se još nalaze u dnevniciškoi ili kontraktualnoj službi, da se jave Savezu jug. emigrantskih udruženja, Beograd, Birčaninova 20, kako bi se moglo poradići na regulisanju njihovog položaja.